

Anne Solveig Iversen, Institutt for videreutdanning, Berit Båtsvik, Betanien diakonale høyskole, Helle Milde og Anne Jorunn Langeland, Barneklivnikken, Helse Bergen, Marit Graue, Barneklivnikken, Helse Bergen, Institutt for sykepleie og Senter for kunnskapsbasert praksis, Høgskolen i Bergen.

Samarbeider om fagutvikling

Et tettere og mer systematisk samarbeid mellom praksisfeltet og utdanningsinstitusjonene kan bidra til økt fokus på fag- og kunnskapsutvikling.

Forskings- og utviklingsstrategien for sykepleietjenesten i Helse Bergen 2006–2008 vektlegger kunnskapsbasert praksis som ett av tre prioriterte satsingsområder for sykepleietjenesten (1). Ved Barneklivnikken har man i de senere år systematisk satsset på å styrke samarbeidet mellom utdanningsinstitusjonene og praksisfeltet. Kunnskapsbasert praksis er et prioritert satsingsområde både i Høgskolen i Bergen og ved Betanien Diakonale Høgskole. Det er også utviklet en samarbeidsmodell for fagutvikling med fokus på studentinvolvering og systematisk bruk av ny kunnskap i praksis som inkluderer både ansatte og studenter. Studentenes innsats og arbeider i kliniske studier er i størst mulig grad integrert i enhetens overordnede fagutviklings- og kompetanseutviklingsplan. Samarbeidsmodellen er utviklet gjennom et nært samarbeid mellom enhetsledere, forskningsveileder ved klivnikken og ansatte ved høyskolene, og inkluderer et samarbeid med Senter for kunnskapsbasert praksis ved Høgskolen i Bergen.

Kvalitet i helsetjenestetilbudet

Gjennom samarbeid ønsker man å bidra til kvalitet i helsetjenestene gjennom implementering av kunnskapsbaserte arbeidsmetoder. Kliniske beslutninger skal være basert både på relevant forskning, erfaringskunnskap, brukermedvirkning og relevante rammefaktorer (2). Gjennom dette sikrer man at pasientene og familiene til enhver tid får et pleie- og behandlingstilbud som er basert på beste tilgjengelige kunnskap. Nasjonal strategi for kvalitetsforbedring i Sosial- og helsetjenesten (2005–2015) understreker nødvendigheten av å kombinere kunnskapsbasert

praksis og forbedringsarbeid for å muliggjøre en mer helhetlig satsning for gode og trygge helsetjenester (3).

I denne artikkelen vil vi presentere erfaringer fra prosjektet ved Barneklivnikken med utgangspunkt i sykepleier- og studentevalueringer, samt oppsummere noen av utfordringene for det videre arbeidet.

Metode

En viktig del av prosjektet har vært å etablere en felles forståelse for forskning og fagutvikling. Bachelorstudenter og studenter i videreutdanning i barnesykepleie, som har gjennomført sine kliniske studier ved enheter på Barneklivnikken, har deltatt i prosjektet.

Gjennom en teoretisk innføring i å arbeide kunnskapsbasert i forkant av de kliniske studiene har studentene fått undervisning i metode og forskningsdesign. De har også fått innføring i vitenskapsteori og statistikk, samt trening i å søke, lese og kritisk vurdere forskningslitteratur ved sine respektive utdanningsinstitusjoner. Gjennom å formulere konkrete problemstillinger sammen med lærer og bibliotekar har de arbeidet med å lage søkestrategi og å gjøre søk i medisinske og sykepleiefaglige databaser.

Ved Barneklivnikken har det gjennom kompetanseutviklings tiltak også vært lagt til rette for utvikling av metodekompetanse. Både enhetsledere, fagutviklingssykepleiere, og lærere tilknyttet Barneklivnikken, har gjennomført 15 studiepoengs videreutdanning i «Å arbeide og undervise kunnskapsbasert» ved Senter for kunnskapsbasert praksis, Høgskolen i Bergen. Det har også vært arrangert dagskurs i kunnskapsbasert praksis for personalet i samarbeid med senteret.

www.sykepleien.no

Les mer og finn litteraturhenvisninger på våre nettsider.

Søkeord:

- ▶ Fagutvikling
- ▶ Kunnskapsbasert sykepleie
- ▶ Sykepleiestudent
- ▶ Barn

Prioriterte områder for fagutvikling, kompetanseutvikling, kvalitetsforbedring og forskning ved enhetene er gjort tilgjengelig gjennom en dialog mellom enhetsledere, forskningsveileder, lærere, kontaktsykepleiere og studenter. Enhetsledere, kontaktsykepleiere og lærere har samarbeidet om å definere konkrete, relevante kliniske problemområder og forskningsspørsmål til studentene. Problemområdene har, sammen med mål for utdanningen og studentenes egen personlige målsetting, vært utgangspunkt for planlegging av det videre arbeidet.

Studentene i bachelorutdanning i sykepleie har under veiledning av lærer gjort problemområdene søkbare gjennom å formulere konkrete kliniske problemstillinger, lage søkestrategi og gjennomføre litteratursøk i relevante databaser. Etter grundig gjennomlesing har en til to artikler blitt valgt ut for nærmere

Deltakerne har utviklet sine evner til refleksjon og fagkritisk holdning.

gjennomgang og kritisk vurdering. Deretter har studentene skrevet en oppsummering, presentert og diskutert denne på internundervisning for personalet på enheten, samt fått tilbakemeldinger fra personalet. Studenter i videreutdanning i barnesykepleie har arbeidet med å formulere problemstillinger, søkt og oppsummert kunnskap innen prioriterte områder og

utarbeidet prosjektplaner innen klinisk relevante problemområder for enhetene.

Studenter og sykepleiere på enhetene har evaluert prosjektet gjennom å svare på et strukturert spørreskjema med åpne spørsmål. Det var åtte studenter som deltok i vårsemesteret 2008. Vi fikk inn spørreskjema fra fire bachelorstudenter og fire studenter i videreutdanning i barnesykepleie, samt fra fire sykepleiere ved enhetene.

Resultater

Evalueringene viser at deltakerne har utviklet sine evner til refleksjon og fagkritisk holdning, samt evnen til å stille kritiske spørsmål ved egen praksis. Men de opplevde at det var vanskelig å stille gode, konkrete og søkbare spørsmål. En student sier: «Det er vanskelig å formulere relevante problemstillinger.» En annen student sier at det var vanskelig å finne spørsmål på egen hånd som var aktuelle i den kliniske hverdagen på praksisstedet: «Enheten fant problemstillinger til oss, noe vi ikke har grunnlag for ettersom vi ikke har vært på avdelingen så lenge.»

Samarbeidet mellom sykepleiere og studenter oppleves som positivt, og en sykepleier sier: «Studentene kan være en kjempefin ressurs når det gjelder å søke etter faglitteratur.» Og: «Studentene kan brukes til å finne ut mer om noe som sykepleierne mener at de ofte ikke har tid til.»

Ved å arbeide etter prinsippene fra kunnskapsbasert praksis fikk studentene trening i å stille spørsmål knyttet til om pasientene får den best mulige pleie, og om enheten tilbyr den beste praksis. Studentene utviklet dermed kompetanse i å diskutere

GOD LÆRINGSARENA: Samarbeid mellom sykepleiere og studenter i praksis har bidratt til et aktivt og dynamisk fagmiljø. Arkivfoto: Stig Weston

forskningsresultater opp mot den aktuelle pasientsituasjonen. En student tror at prosjektet bidrar til å videreutvikle kulturen for fagutviklingsarbeid i avdelingen: «Jeg tror gjerne dette prosjektet inspirerer sykepleierne på avdelingen til å arbeide kunnskapsbasert.» Dette støttes også av en annen student som sier: «Spennende og lærerikt. Falt i god smak på praksisstedet. Kanskje vi har åpnet for at flere vil jobbe mer kunnskapsbasert i framtiden.»

Studentene opplevde at de har fått et redskap til å argumentere faglig overfor medstudenter, lærere, ledere og andre yrkesgrupper, og at arbeidet deres i de kliniske studiene kommer til nytte. Men de var også opptatt av at det er rom for forbedringer: «Det er viktig at skolen forbereder praksisplassen på hvordan det skal foregå.» Dette støttes også av evalueringen til en av sykepleierne: «Må nok si at jeg hadde hørt lite/ingenting om prosjektet, – så det viktigste må vel bli informasjon!» En annen sykepleier sier: «Kjempebra at studentene får jobbe kunnskapsbasert i tilknyt-

I dette prosjektet har praksisfeltet opplevd studentene som en ressurs i klinikken.

ning til det de selv ser i praksis, da blir det mer matnyttig for dem, – og også for oss på posten.»

Studentene har blitt mer bevisste på egen erfaringskunnskap, og i å bruke denne når de vurderer forskningslitteratur. Dermed har de økt sin kompetanse i å vurdere relevant kunnskap i den aktuelle situasjonen. Men de opplevde at de trengte mer trening i å vurdere forskningsartiklens kvalitet, selv om denne kompetansen økte betraktelig gjennom å arbeide kunnskapsbasert i praksis. Her er det flere forhold som spiller inn: «Det er vanskelig å kritisk vurdere artikler, synes også det er vanskelig på grunn av engelsken.» At det er forholdsvis nytt for sykepleiertjenesten å arbeide kunnskapsbasert understrekes av et utsagn fra en videreutdanningsstudent: «Jeg hadde svært lite erfaring, men har visst at legene jobber opp mot dette. Håper at vi kan være en ressurs for avdelingen etter endt utdanning.»

Diskusjon

Studenters kliniske studier og samarbeidet mellom høyskolen og praksisfeltet er blitt styrket gjennom felles satsing på kunnskapsbaserte arbeidsmetoder. Å arbeide etter prinsippene for kunnskapsbasert praksis innebærer at det skapes en felles arena hvor alle parter bidrar til å formulere gode kliniske problemstillinger og til å framskaffe ny kunnskap gjennom systematiske søk i medisinske og sykepleiefaglige databaser. Studentene får dermed tilgang både på forskningskunnskap og på praksisfeltets erfaringskunnskap. Teoretisk forskningskunnskap innhentet av studentene gjenspeiles i diskusjoner med erfarne sykepleiere.

Dette har bidratt til gode diskusjoner om hvorvidt forskningskunnskapen som er innhentet er overførbart til den aktuelle kliniske praksis. Gjennom refleksjon rundt grunnlaget for beslutninger og prioriteringer har prosjektet bidratt til økt fokus på kvalitet i behandlings- og oppfølgingstilbudet til pasienter og deres pårørende. Slike diskusjoner og refleksjoner som har funnet sted har skapt et godt utgangspunkt for et bredere faglig samarbeid mellom lærere og ansatte i klinikken. Faglige spørsmål som er direkte relatert til pasientbehandling avklares i fellesskap og gir felles utfordringer.

Tidligere forskning har beskrevet manglende tid til å gjøre litteratursøk som en vesentlig barriere for å arbeide kunnskapsbasert (4,5). Vår erfaring er at studenter kan bidra positivt både til å gjøre søk, fremhente relevante artikler og kritisk refleksjon over funnene sammen med personalet. Dette er viktige elementer når det gjelder å skape en god læringsarena for studentene. Det at studenter får være med i et fellesskap bidrar til å utvikle trygghet til å lære (6).

En videreutvikling av modellen vil fremover kunne bidra til kompetanseutvikling i praksis samt at ny forskning raskere kan implementeres i klinikken. Erfaringene fra prosjektet kan gjøre det lettere å starte nye forsknings- og fagutviklingsprosjekter ved Barneklubben. Studentene i videreutdanning i barnesykepleie har utarbeidet prosjektplaner innen klinisk relevante problemområder for enhetene og har også gjennom mappeoppgaver gitt viktige bidrag som Barneklubben kan dra nytte av fremover. Prosjektet har stimulert til revidering og videre arbeid med metodebøker. Kliniske retningslinjer ved enhetene og nye fagutviklings- og forskningsprosjekt er blitt konkretisert.

Konklusjon

I dette prosjektet har praksisfeltet opplevd studentene som en ressurs i klinikken, samtidig som studentene har fått større mulighet for å reflektere over fagutøvelsen sammen med erfarne klinikere. Gjennom diskusjoner i fagmiljøet om hva som er best praksis, og på hvilket grunnlag vurderinger og prioriteringer blir gjort, skapes det et aktivt og dynamisk faglig miljø og en god læringsarena for studentene. ■

LITTERATUR

1. Forsknings- og utviklingsstrategi for sykepleiertjenesten i Helse Bergen 2006-2008. www.helse-bergen.no
2. Nortvedt M, Jarntvedt G, Graverholt B, Reinart LM. Å arbeide kunnskapsbasert. Oslo: Norsk Sykepleierforbund, 2007.
3. Sosial- og helsedirektoratet 09/2005 "... og bedre skal det bli!" Nasjonal strategi for kvalitetsforbedring i Sosial- og helsetjenesten (2005-2015).
4. Retsas A. (2000) Barriers to using research evidence in nursing practice *Journal of Advanced Nursing* 2000; 31: 599-606.
5. Moch S, Chronje R. New Knowledge Discussion Groups: Counteracting the Common Barriers to Evidence-Based Practice. *Worldviews on Evidence-Based Nursing* 2007; 2:112-115.
6. Hjalmluht E. Erobring av handlingsrom. Trondheim: Doktorgradsavhandling NTNU, 2007.